

ques molt notables, a la Llaguna de Capcir. *Bessonada* [Verdaguer]; *bessonar* 'operació que es fa a l'ull de la sitja de fer carbó' a Bunyola; *bessonalla* terme numismàtic, potser 'canvi de moneda' («vel aliquam *bazonayam* de Cathalonia extraverit», a. 1223, «aur e argent e tota *bessonala*», 1317, P. Vidal, que ho treu de l'*InuLCat* d'Alart on veiem encara «tota moneta et tota *bassonalla*», 1317); *bessonador*, *bessonar*, *bessonera*, *bessonós*.

No crec que sigui un homònim sinó variant semàntica el mall. *bessó* 'la part interior i plana d'una ametlla o altra fruita de clovella' [1840, *DFiguera*, s. v. *bassó*] que deu partir de *ametlla bessona* 'la que té dos molls o bessons' (Princ. i Mall., i *bessó femella* 'conjunt dels dos molls d'una ametlla', *AlcM*, § 2b i § 3a); ja en Miquel S. Oliver «el lector hi pos els quatre mots que podrà veure, si li queda paciència per no botar de la fullaraca del pròleg al *bessó* del *tomèt*», pròleg a les poesies d'Orlandis, p. 14

¹ Dos «cerros» a Llobai dits «Els Bessons»; *Vi-la(rs)-Bessons* a St. Jordi del Maestrat. Noms anàlegs en terres d'Oc, que interessin per tal com forneixen documentació primerenca del mot, ben localitzat. Brunel, *Les Plus Anc. Ch. en L. Prov.*, registra en docs. del S. XII, *los Molis Bezós* en el departament del Lot, *Los Bessos* encara existent com a poble a la Lauzera. *Bessous* és una landa en el Pont-Long de Bearn, terme d'Uzein, que sembla ser el «territori aperat *Besoas*» en un doc. de 1457 (*Cart d'Ossau*, B296) dit així per la confluència del Luy «ont se amasse ab lo Luy bielh». — ² En la *Quaresma* de Sant Vicent Ferrer, encara que es tracti de 'bessons', sembla ser un cas de *beç*, forma primitiva del nostre mot: «ella paria fill e filla, dos *beços* --- de una ventrada» (255.132). No pot ser accentuar *beçós*, com fan Sanchis Sivera i *AlcM*, car hauria terminat en *-ons*. — ³ «Lo qui nax, mort lo germà *bessó*: vopiscus; *los bessons* de un part: fratres gemini, gemelli», On. Pou, *Thes. Pu.*, 156.

⁴ Se'n citen casos escadussers en Ronsard, Bellaud i Marot, i aquest, només, en Rabelais: «les plus grands, *bessons* et accoupléz il nommoit *senes*, les plus petits *ambezas*, les aultres moyens *quine*, *quardernes*, *ternes...*», *Cinquième Livre*, cap. 10, p. 35 (Sainéan II, 135; Raynouard). — ⁵ Estès amb valor adjectival a qualsevol objecte (en la forma primitiva sense *-ONE* que hem observat en St. Vicent) en el llenguatge de Mistral: «li serp --- / boulegant sa lengo *béssou*» («fourchue», *Calendau* III, 22.2).

⁶ Cf. Salvioni, *KJbRPh*. v, i, 142. Car si bé Flechia (*Mem. Ac. Lincei*, 1878, p. 613) cita un cognom italià *Bessone*, junt amb *Gemello* i *Binello* entre els «desunti di circostanza di nascita», podem admetre que deu ser del Piemont i potser no gaire més estès. — ⁷ Sols vagament ens recorden la base cercada el grup bàltic del lit. *veikus* 'ràpid', *veiklūs* 'actiu', *viēkas* 'força, vida', letó *vīkt* 'prosperar, pendre ufana', pelecsl. *věkū* 'edat, força', lit. *veikti* 'fer, treballar' d'on lit. *vaikas* 'xicot' (*IEW*, 1129); d'altra banda els mots escandinaus citats, *IEW*, 100.29ss.

Bestenaga, V. *pastanaga*

BESTIA, pres del ll. *bēstia* id. □ 1.^a doc.: doc. urgellès de 1242 (*AlcM*); *bístia*, 1271, *Tarifa corr. Bna.*, preliminars; una forma i altra són molt corrents ja en Llull, en la *Cròn.* de Jaume I, etc. Llegim també *bestia* en la dita tarifa (120, 121).

En Llull és freqüent en totes dues variants. En el to popular del *Llibre de les Bèsties* la forma amb *i* abunda particularment, des de bon principi. «Comense lo VIIe Libre, qui és de les *bísties* --- An aquella plana ha gran ajustament de *bèsties* salvatges, que volen elegir rey ---» (*L. de Meravelles*, *NCl.* II, 85). Sembla com si l'autor vagi tenir punt a exhibir com a títol una forma molt tradicional en el to narratiu del poble, però que quan passa a crear narrant pel seu compte, recaigui en la que devia ser més usual en la seva prosa més habitual, de tipus més objectiu i doctrinal; de tota manera les dues formes continuen alternant en el ms. en el curs del *Libre: besties* II, 87; *bístia*, 100.24; *bèstia*, 100.25; *bístia* (bis), 101.1; *bístie*, 108.19; *bèstie*, 108.20. Al començament d'aquesta secció del *Fèlix de les Meravelles*, en context molt seriós, fins solemne, la forma amb *e*: «amà més star en la companyia de les *bèsties* salvatges e dels arbres, que en companyia de malvats hòmens peccadors» (II, 43). Després, fora de la part dedicada al *Llibre de les Bèsties*, ell o els manuscrits vacillen, si bé en general predominà la *e*, que es troba igualment en *Blanquerna* (I, 74.6), *Doctrina Pueril* (ms. S. xv, ed. Gili, passim, per ex. p. 246) i les altres obres lullianes citades per *AlcM* i *DBal.*; tanmateix s'hi troba *bístia* de tant en tant (*Merav.* III, 67, 107).

Algunes de les preferències de l'ús modern es poden observar ja des de l'Edat Mitjana; com que avui *bístia* és la principal forma mallorquina no és estrany que així es trobi generalment ja en la *Questa* de Reixac (12.14, 68.30, 69.5, 69.13, 69.14; tanmateix *bestias* a 68.32). En Eiximenis coexisteixen si bé amb predominí de *bè* (per ex. *Terç*, *NCl.* VI, 48 i passim), però s'observa que en el ms. millor del *Ll. de les Dones* apareix *bístia* tractant-se d'una cavalcadura (en un passatge dels més suspectes de prosificació): «per escusa de pujar hi de devallar de les *bísties*, o de cavalcar pus segur, soffiren als cuns abraçaments ---». ¹ Per a l'extensió antiga interessa de veure que, almenys en el sentit pastoral, la forma amb *e* ja era la usual en el Nord el 1309: «tot pastor qui estia ab seynor, pusca tener 30 *besties*, ab lo seynor de les quals no pach pasché» (en doc. rossellonès, *RLR* VIII, 62), però *vístia* encara, cap a la Seu d'Urgell, l'any 1470 (*BABL* XI, 284-285).

Avui *bístia* és una forma caduca i quasi oblidada en tot el territori continental; sobreviu com a injúria i només en zones extremes del domini: a la marina de l'extrem N. empordanès (Port de la Selva, per ex.); «Ai, *bísti* de bordegàs! Que t'has perdut, Quimet?» (Sagarra, *All i Salobre*, p. 10; també mall., Villalonga, *Bearn*, pp. 7, 65). Resta, en canvi, viva i vigorosa a Mallorca, també a Menorca però menys, i no a Eiviss-